

Oikeusministeriö
oikeushallinto-osasto

**Viite: OM:n lausuntopyyntö 26.6.2014, OM6/33/2013,
OM005:00/2013**

Rauman oikeusaputoimiston lausuntona koskien Valtion oikeusaputoimistojen rakenneuudistus mietintöä esitän seuraavaa:

Julkisen oikeusavun ja yleisen edunvalvonnan eriyttäminen (5.1)

En kannata eriyttämistä 20 henkilöstön toimistojen osalta. Syynä mielpiteeseeni on, että sekä oikeusavun että edunvalvonnan toimistoista tulee liian pieniä, Raumalla oikeusavussa 9 henkilöä ja edunvalvonnassa 11 henkilöä ja henkilöt vielä jakaantuvat kahteen eri toimipaikkaan, josta Raumalla oikeusavussa 5 ½, edunvalvonnassa 6, U:kissa oikeusavussa 3½ ja edunvalvonnassa 5.

On vaarana, että tulevaisuudessa pienet eriytetyt toimistot yhdistetään suurempiin toimistoihin, koska suuruuden ihannoiti valtionhallinnossa tuntuu jatkuvan. Mietinnön sivulla 32 todetaankin, että nykyisen organisaation haittana on ”toimistot ovat pieniä verrattuna muihin valtion virastoihin.” Siis, johtopäätelmä on selvä, pienet eriytetyt toimistot tulevaisuudessa yhdistettäisiin suurempiin toimistoihin.

Kannatan sen sijaan sijaistamissäännösten selventämistä eli että johtava julkinen oikeusavustaja ja johtava yleinen edunvalvoja sijaistavat toinen toistaan. Toimiston sisällä vastuunjako voisi olla selkeämpi eli edunvalvonta itsenäisesti hoitaa omaa alansa koskevat asiat mm. antaa lausunnot, vastaa yksin talousarvion toteutumisesta, kehittäisi itsenäisesti toimintojaan jne. Nytkin jo JYEV itsenäisesti hoitaa asioita enkä niihin puutu.

Rauman oikeusaputoimiston kannalta eriyttäminen olisi erityisen hankalaa, koska oikeusapu ja edunvalvonta toimivat samoissa tiloissa niin Raumalla kuin U:kissakin ja koska meillä on yhteinen oikeusapu- ja edunvalvontasihteeri (määräaikainen). Rauman oikeusaputoimisto Raumalla muuttaa uusin tiloihin virastotaloon ehkä jo vuonna 2015 ja huonejärjestelyjä on suunniteltu siten, että toimistolla olisi yhteinen sihteeri asiakasvastaanotossa.

Jos toiminnot eriytettäisiin, merkitsisi se uusien tilojen hankintoja niin Raumalla kuin U:kissakin.

Esteellisyydet eivät mielestäni ole suuri ongelma nykyisessä järjestelmässä. Esteellisyydet tulevat sen sijaan olemaan suuri ongelma, jos toimistojen kokoja kasvatettaisiin eli Rauman oikeusaputoimisto yhdistettäisiin niin oikeusavun kuin edunvalvonnan osalta johonkin muuhun toimistoon.

Rauman oikeusaputoimiston on pysyttävä itsenäisen kokonaisuena toimistona jatkossakin, koska vuonna 2015 yhdistetään Turun ja Varsinais-Suomen oikeusaputoimistot ja se puolestaan merkitsee esteellisyyksien lisääntymistä. Jos Rauman oikeusaputoimisto jaetaan kahteen eri toimistoon, yhdistymistä suurempaan toimistoon on vaikea välttää.

Kaksi järjestelmää on muutoinkin huono ehdotus, osassa toimistoja toiminnot eriytetään ja pienet alle 20 jäävät yhdeksi toimistoksi. Mitä sitten tapahtuu, jos eriytetyissä toimistossa virkojen määrää laskee, osa on täyttämättä, pienet toimistot entisestään pienenevät.

Mietinnön sivulla 31 oleva lause, että ”Muutoinkin edunvalvojan työ jää johtaville oikeusavustajille vieraaksi, koska he eivät tee käytännön edunvalvontatyötä,” on sikäli tosiasioihin perustumaton, että monet johtavat julkiset oikeusavustajat ovat itse käytännössä hoitaneet virkaholhoojan tehtäviä ja edelleenkin joutuvat tekemisiin edunvalvonnan päämiesten kanssa oikeusapuasioita hoitaessaan. Edunvalvontatyö ei ole vierasta raumalaisille oikeusavustajille.

Kahdeksan oikeusapupiirin muodostaminen (5.2.1.)

En kannata kahdeksaa oikeusapupiiriä. Miksi pitäisi lisätä piirien määrää? Helsingin oikeusapupiiriin kuuluisi vain yksi toimisto, ei tunnu mielekkäältä, piiriin olisi syytä kuulua useampi toimisto.

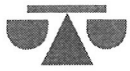
Kuuden oikeusapupiirin muodostaminen (5.2.2.)

Kuusi oikeusapupiiriä on parempi vaihtoehto kuin kahdeksan oikeusapupiiriä.

Oikeusavun ja edunvalvonnan eriyttämistä en kannata pienissä toimistoissa. Pieneksi toimistoksi on katsottu alle 20 henkilöä, kun taas itse pidän 20 hengen toimistoamme pienenä, verrattuna muihin valtion yhä suureneviin virastoihin.

Ehdotettu piirijako on hyvä, piirien kokoja ei koskaan saada yhtä suuriksi johtuen väen keskittymisestä kaupunkeihin.

Hyvää olisi, että hallintotehtävät vähenisivät toimiston johtajilta, lähinnä suunnitelmien laatimiset voisi keskitetysti tehdä muualla. En kuitenkaan usko siihen näkemykseen, että kaikki hallintotehtävät hoidettaisiin piiris-

sä – se ei yksinkertaisesti tule onnistumaan. Jos piirin johtaja keskittyy vain hallintotehtävien hoitoon, suunnitelmien ja strategioiden laatimiseen, erkaantuu hän vähitellen käytännön oikeusaputyöstä.

Mietinnössä todetaan, että tällä vaihtoehdolla ei olisi vaikutuksia toimitila- tai muihin menoihin – arvio ei Rauman oikeusaputoimiston osalta pidä paikkaansa, jos oikeusapu ja edunvalvonta eriytetään. Eriyttämisestä tulee lisäkustannuksia, koska kahdelta paikkakunnalta on etsittävä uudet toimitilat molemmille toimistoille, muutot ja huonekalut maksavat, kokemusta suurista kustannuksista on.

Huonoa on, että toimistojen itsenäisyys katoaa ja joku muu jossakin päättää asioistamme. Sen sijaan suunnitelmat, ym. siirtäisin piirin johtajan tehtäväksi.

En siis kannata esitettyä muutosta, säilyttäisin toimistojen itsenäisyyden, koska silloin työ on mielekästä myös johtavan julkisen oikeusavustajan kannalta.

Tehtäväkuvat (5.2.3)

Tehtäväluettelosta selviää, että siis kaikki hallintotehtävät keskittyisivät piiriin johtajalle, jopa tiedottaminen tiedotusvälineille. Paikallisuus häviäisi kokonaan. Piirin johtaja voisi tehdä suunnitelmat ja lausunnot.

Hallintotehtävien keskittäminen piiriin johtajalle viedään mietinnössä liian pitkälle eikä tule käytännössä onnistumaan.

On toiveajattelua, että tällä mallilla ikään kuin yhtenäistettäisiin käytäntöjä eri piirien välillä. Miksi käytäntöjen yhtenäistäminen pitäisi olla tavoitteena, toimivathan asianajotoimistotkin kukin eri tavalla.

Yhdentoista oikeusaputoimiston muodostaminen (5.3)

Ei ole hyvä malli, esteellisyydet todella lisääntyivät, kuten on todettukin. En kannata.

Keskusviraston perustaminen (5.4)

Kannatan keskusviraston perustamista. Hallintotehtävät voitaisiin keskittää keskusvirastoihin, kuitenkin toimistojen itsenäisyys säilyisi. Tämä malli varmistaisi yhdenmukaisen käytännön kun keskusvirasto johtaisi toimintaa.

Esitetyistä vaihtoehdoista kannatan keskusvirastomallia, jossa piirirakenne poistuisi ja oikeusaputoimistoja olisi 27. Oikeusaputoimistojen itsenäisyys on säilytettävä.

Tämä malli ei merkitse paluuta entiseen, kuten on väitetty, sillä silloin ennen oikeusaputoimistoja oli huomattavasti enemmän kuin nyt. Vuon-

na 1998 toimistoja oli 67. Kun tulosneuvottelut silloin ennen käytiin suoraan OM:n kanssa, tieto kentältä saavutti myös ministeriön.

Keskusvirastomallissa ei tarvitsisi olla piirejä. Piirit lisäävät moniportaisuutta.

Jos kuitenkin tuntuu ylivoimaisen vaikealta käydä tulosneuvottelut jokaisen toimiston kanssa erikseen, kuuden piirin säilyttäminen voisi olla perusteltua.

Keskusviraston henkilömäärä 20 on ylimitoitettu, pienemmälläkin pärjäisi.

Malli turvaisi oikeusaputoimistojen itsenäisyyden ja toimintojen kehittämisen.

Oikeusapuviraston perustaminen (5.5.)

Tämäkin malli sopii, edellyttäen, että nykyinen määrä 29 (27) toimistoja säilyy. Jos toimistojen määrää vähennetään, esteellisyydet lisääntyvät.

Vain hallinto pitäisi keskittää oikeusapuvirastoon, jotta toimipaikkojen riippumattomuus säilyy.

En kannata sellaista mallia, missä piirit edelleen säilyisivät, lisää vain moniportaisuutta.

Oikeusapuvirastoon ehdotettu 20 henkilön henkilökunta on ylimitoitettu, vähemmälläkin henkilöstömäärällä pärjäisi, jos virastoon on keskitetty vain hallintotehtävät.

Parhaana pitämäni malli valtion oikeusaputoimistojen organisatioksi.

Esitetyistä vaihtoehdoista keskusvirastomallia kannatan eniten ja siten, että 27 oikeusaputoimistoa säilyy itsenäisenä ilman piirirakennetta. Jos muutoksia tehdään, en näe mitään mieltä, en siis missään mallissa, piirien säilyttämistä. Vain keskusvirastomallin kautta voitaisiin saavuttaa jonkinlaista yhteisten käytäntöjen luomista. Jos on piirejä, yhteisten käytäntöjen luominen on hankalaa eikä tule onnistumaan, jokainen piirin johtaja toimii omalla tavallaan.

Keskusvirastomallin kalleuteen en usko, pienemmällä henkilökunnalla-kin tulee toimeen. Oikeusapupiirien säilyttäminen maksaa sekin, ei ole mielestäni kustannusneutraalia.

Pidän tärkeänä toimistojen itsenäisyyttä. Ovatko toimistot itsenäisiä, jos eivät itse vastaa taloudestaan ja toiminnastaan. Oikeusaputyö on asianajotyötä ja asianajajan perusarvona pidetään riippumattomuutta ja itsenäisyyttä. Vaarannetaanko se esitetyissä malleissa? Onko se tavoitteenakin eli oikeusaputoimistoista tulisi jatkossa pelkkiä neuvontatoimistoja

- tätä jäin epäilemään.

Muuta lausuttavaa työryhmän mietinnöstä

Joka mallissa osa hallinnosta jää väistämättä toimistojen itsensä hoidettavaksi, mielestäni mikään malli ei takaa sitä, että koko hallinto toimisi muualla. Laskujen asiataarkastus ja lomien myöntämiset muutaman esimerkin mainitakseni.

Oikeusavun ja edunvalvonnan erottamista missään mallissa en kannata. Sen sijaan johtajien toimenkuvia ja sijaisuuksia voidaan muuttaa siten että johtava yleinen edunvalvoja voisi toimia entistä itsenäisemmin. Oikeusavun ja edunvalvonnan eriyttäminen merkitsee pieniä toimistoja, jotka ajan mittaan yhdistettäisiin suurempiin yksiköihin tai edunvalvonta kokonaan ulkoistettaisiin halvimman tarjouksen tekijälle.

Rauman oikeusaputoimisto on jatkossakin säilytettävä itsenäisenä toimistona, sillä vuonna 2015 Kankaanpään oikeusaputoimisto yhdistyy Porin oikeusaputoimistoon Satakunnan oikeusaputoimistoksi ja Turun ja Varsinais-Suomen oikeusaputoimistot yhdistyvät Varsinais-Suomen oikeusaputoimistoiksi. Rauman oikeusaputoimistoa ja Uudenkaupungin toimipaikkaa tullaan jatkossa tarvitsemaan esteellisyyksien ja pitkien välimatkojen takia.

Koska mietintö koskee edunvalvontaa ja olen eri linjoilla JYEV Siiloksen kanssa mm. toimintojen eriyttämisestä, pidän tärkeänä, että JYEV Siiloskin lausuu mielipiteensä, minkä liitän oheen.

Raumalla elokuun 28 päivänä 2014

Eeva-Liisa Ylinen
johtava julkinen oikeusavustaja

Liite:

JYEV Sinikka Siiloksen lausunto